

עידן

העיתון
אל"קן אביך
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קסא - פרשת וארא - שנת תשפ"ד

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק נב
שיעור קיח (פרשת תזרי"מ תשס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

אני על משמרתי אעמודה:

נישט נתפעל ווערן
פון דורכפעלער

עמוד ה'

מלכותך מלכות כל עולמים:

קשר בין
העולמות ע"י
מדת מלכותו
יתברך

א. כתר מלכות: מדת 'מלכות' של עולם העליון נעשית ה'כתר' לעולם התחתון
מלכות של עולם העליון יורדת ומתלבשת במדת הכתר של עולם התחתון | הכלל בענייני קדושה ש'נעוץ סופן בתחילתו' | אור הכתר מאיר במדת המלכות - 'כתר עליון איהו כתר מלכות' | ירידת המלכות לעולם שלמטה הימנה כדי שיתאחדו העולמות | חיצוניות הכתר - 'אריך אנפין', פנימיות הכתר - 'עתיקא' | מדת המלכות העליונה מתלבשת בפנימיות הכתר שלמטה | בצד הקדושה 'עשר ולא תשע'

ב. ברצונך תרום קרנינו: 'כתר' הוא התענוג והרצון הנמשך מעצמות הנפש
ספירת הכתר היא מדת הרצון שבנפש | רצון עם טעם שכלי נקרא 'הכרח' | רצון הוא גילוי עצמות הנפש | ראייה מדברי הרמב"ם ז"ל בענין 'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני' | 'כתר' מורה על דבר שלמעלה מקומת האדם | מדת הכתר למעלה נמשכת ממהותו ועצמותו ית' | פנימיות טעם הרצון - מפני שהנפש מתענגת מהדבר המקושר ביותר לעצמותה | מדת המלכות היורדת ומתלבשת בפנימיות הכתר שלמטה היא גילוי התענוג שמקבל השי"ת מקיים תורה ומצוות | לעת"ל נזכה להתגלות פנימיות רצון העליון ול'טעמי תורה' שלא נתגלו עדיין

ג. זה דור דורשיו: מנהיגי ישראל מקשרים את הדור לדור הקודם
סדר השתלשלות הדורות הוא כעין סדר חילוקי העולמות | ראשי העם גורמים קשר בין הדורות | הם שייכים בעיקר לדור הקודם | כעין מדת המלכות הנעשית כתר לעולם התחתון | הצדיקים נחשבים כמו ה'עתיקא' המגלה עצמות חיות הנפש | הצדיקים חושבים שהם גרועים ושפלים כיון שמעריכים עצמם לפי ערך הדורות הקודמים | 'נשיא' - 'יש אין', ומלשון הגבהה כמו כתר שעל הראש

א.

כתר מלכות: מדת 'מלכות' של עולם העליון נעשית ה'כתר' לעולם התחתון

קשה שלפי זה אין כאן אלא תשע ספירות ולא עשר אמנם עדיין הדבר טעון ביאור, שהרי לפי זה נמצא לכאורה שלמעשה אין בכל עולם ועולם כי אם תשע ספירות עליונות ולא עשר, שהרי המלכות של עולם זו יורדת לעולם שלמטה ומתהווה שם לבחי' כתר, ונמצא שבאמת אין בעולם זה שתי ספירות 'כתר' ומלכות, דממה נפשך, אם נחשב את מדת הכתר שבעולם זה - שהיא בחי' מלכות של עולם הגבוה ממנו - בחשבון הספירות, שוב אי אפשר לחשב את המלכות של אותו עולם כחלק ממנין המידות, שהרי היא נמנית במנין הספירות של העולם התחתון - שעומדת שם כספירת הכתר. ונמצא שלכאורה אין כאן אלא תשע ספירות ולא עשר. ובאמת בוודאי אי אפשר לומר כן, שהרי נודע הכלל שכתוב בספר יצירה (פ"א מ"ד) שבצד הקדושה הן 'עשר ספירות בלימה - עשר ולא תשע'.

שני חלקים שבמדת כתר: חיצוניות - בחי' 'אריך אנפין', ופנימיות - דרגת 'עתיקא'

אך ביאור הדבר הוא, כי באמת יש בספירת הכתר שני חלקים, חיצוניות הכתר ופנימיות הכתר, שיתבאר להלן בעז"ה, והם המכונים בספרי המקובלים ובספרי חסידות - בחי' 'עתיקא' ובחי' 'אריך אנפין', ששניהם כלולים במדת הכתר (אך לפעמים, כאשר אין הדבר נוגע כל כך לאותו הדרוש שמדברים בהם הספה"ק, אוי אין הם מבחינים בין שתי המדרגות האלו, ויכולים או לכנות את כללות מדת הכתר בשם 'עתיקא' או 'אריך אנפין' וכדו', אבל

שבכל בענייני הקדושה 'נעוץ סופן בתחילתו' (ספר יצירה פ"א), כלומר שהגמור והסוף שבכל קומה שבקדושה תלוי בראשון שבאותה המערכה, ויש לו איזו מעלות ממהות מדרגת ראשית הקומה. ולפי זה נמצא שמדת המלכות שהיא סופא דכל דרגין בקומת הקדושה, מקבלת איזה אור מדרגת הכתר, הראשית שבמערכת הספירות, ויש בה איזו בחינה של מדת הכתר, וכמאמר אליהו הנביא ז"ל (תיקו"ז יז). 'כתר עליון איהו כתר מלכות, ועליה איתמר מגיד מראשית אחרית'.

ירידת המלכות לעולם שלמטה הימנה כדי לקשר העולמות
והנה רצה הקב"ה שיהא קשר ואחדות בין כל העולמות, כלומר שכל העולמות אבי"ע יתאחדו לאחדים ולא יהיה שום פיורד ביניהם, כסוד 'רוא דאחד'. ולכן כדי לקשר אותם לאחדים, עשה השי"ת שהמלכות שבכל עולם ועולם - שיש בה גם מבחינת הכתר של אותו העולם, תרד למטה ותתלבש שם במדת הכתר של העולם התחתון, ותאיר בכתר של העולם שלמטה מן הכתר שכנגדו בעולם העליון, ובוה תהיה אחדות שלימה בין כל מדרגות העולמות. וזהו ביאור ענין הנזכר, שמדת המלכות של עולם הגבוה יורדת לעולם התחתון, ונעשית שם בחינת הכתר.

כתב התניא בפרק נב, וז"ל: ומהו הלבוש שיוכל להסתירה ולהלבישה [לעצמות האין סוף ב"ה] ולא יתבטל במציאות באורה - הוא רצונו ית' וחכמתו וכו' המלובשים בתורה ומצותיה הנגלית לנו ולבנינו, דאורייתא מחכמה נפקת - היא חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא וכו', רק שירדה בסתר המדרגות ממדריגה למדריגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים שהן תרי"ג מצות התורה, ובירידתה בהשתלשלות מעולם לעולם גם השכינה ירדה ונתלבשה בה בכל עולם ועולם. וזהו היכל קדשי קדשים שבכל עולם ועולם, וכמ"ש בזהר ועין חיים שהשכינה שהיא מלכות דאצילות מתלבשת בהיכל קדשי קדשים דבריאה וכו', עכ"ל.

מלכות של עולם העליון נעשית כתר לעולם התחתון
הזכיר כאן התניא בקצרה הענין המוזכר בזה"ק ובכתבי הארז"ל, שמדת המלכות שהיא הספירה התחתונה שבכל עולם ועולם מארבעת העולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, יורדת ומתלבשת בבחינה העליונה של העולם שלמטה ממנה, ונעשית שם בחי' הכתר לעולם התחתון. וכגון שמדת מלכות דאצילות יורדת לעולם הבריאה ומתלבשת בכתר שבו, וכן הלאה כיוצא בזה.

'כתר עליון איהו כתר מלכות' - ע"ד 'נעוץ סופן בתחילתו'
וביאור הדבר, הנהה בכל עולם ועולם יש קומה שלימה של העשר ספירות, כתר חכמה בינה וכו' עד מלכות. ונודע הכלל,

פטרון הגליון - שבט

נתנדב לע"נ
הרה"ח ישראל אלימלך ב"ר מנחם ע"ה
נבל"ע י"ב שבט

ולע"נ האה"ח פיגא ב"ר יצחק יעקב הכהן ע"ה
נבל"ע י"ט שבט

והנה רצה הקב"ה שיהא קשר ואחדות בין כל העולמות, כלומר שכל העולמות אב"ע יתאחדו לאחדים ולא יהיה שום פירוד ביניהם, בסוד 'רזא דאחד'. ולכן כדי לקשר אותם לאחדים, עשה השי"ת שהמלכות שבכל עולם ועולם - שיש בה גם מבחינת הכתר של אותו העולם, תרד למטה ותתלבש שם במדת הכתר של העולם התחתון ~

כמו שנאמרו הדברים למטה בנפש האדם, כן הדבר למעלה בנמשל כביכול, בענין מהות ספירת הכתר - מדת הרצון שלמעלה ב"ה. כי הרצון העליון של הבורא ב"ה הוא הקרוב ביותר למהותו ועצמותו יתברך, והדבר הנמשך מפנימיות רצונו יתברך הוא עצמות אלוקות ממש כביכול, כי כאמור מדת הכתר רצון העליון שלמעלה מדרגת המוחין חכמה ובינה וכו', מורים על גילוי מהות האין סוף ב"ה עצמו

באמת בשורש הדברים הם שתי דרגות חלוקות במדת הכתר. כי 'עתיקא' הוא דרגת פנימיות הכתר, החלק הסתום שבו הנעתק לגמרי מאיתנו, ואילו בחי' 'אריך אנפין' מורה לחיצוניות הכתר, שהוא חלק הגלוי יותר שבו, וכמו שיתבאר.

כתר' סתם הוא החלק החיצוני והגלוי שבו - ובפנימיותו מתלבשת המלכות העליונה

ולפי זה יתורץ מה שהקשינו איך נחשב את ספירת הכתר ומדת המלכות לשתי ספירות מחולקות, הלא לכאורה כאחת הם חשובים ונמצא שאין בכל עולם עשר ספירות ממש, אך לפי האמור יתיישב הדבר. כי מה שאנו מכנים בדרך כלל כסתם מדת הכתר' שבקומת הספירות, מורה לחלק החיצוניות שבה, שהוא חלק הנגלה שבה. ומה שאמרנו שמדת המלכות יורדת ונעשית בחי'

הכתר לעולם התחתון, היינו שמתלבשת בבחינת פנימיות הכתר, דרגת 'עתיקא', וכלומר שמדת המלכות של העולם העליון מגלה את פנימיות הכתר של העולם התחתון.

מדת המלכות מגלה את פנימיות הכתר - שהוא דרגת עתיקא המאירה מעולם העליון

ביאור הדבר, שמתחילה כל ספירת הכתר, חיצוניותו ופנימיותו, חשובה כדבר אחד בלבד, ואין ניכר כלל שיש בה פנימיות וחיצוניות. ואילו מדת המלכות, שמהותה כח ההתגלות שבכל הדברים לפועל, מגלה את חלקו הפנימי של הכתר ועושה אותו כחלק נפרד העומד בעצמו. והיינו לומר שמעתה יש כאן שני חלקים בכתר, חיצוניות ופנימיות, כי מדת המלכות של עולם הגבוה מאירה את אור העתיקא של עולם העליון, שהוא

ב.

ברצונך תרום קרנינו: 'כתר' הוא התענוג והרצון הנמשך מעצמות הנפש

למעלה מעלה ממדרגת העולם הנוכחי, ובוה גילתה והוציאה לפועל ממש את חלק הפנימיות שבמדת הכתר שבכאן, ועתה הוא ניכר בפני עצמו, והוא הנעשה הכתר הגמור של קומת הספירות שבעולם התחתון.

שני חלקים שבכתר נחשבים כמידות מחולקות - 'כתר' ו'מלכות'

ונמצא שלמעשה יש כאן שתי בחינות במדת הכתר, החלק החיצוני שבה, המשתייך אכן בעיקר לדרגת אותו העולם, והחלק הפנימי שבה, התגלה על ידי שירדה מדת המלכות שלמעלה ונתלבשה בכתר שלמטה, והוא אור העליון שלמעלה מדרגת העולם הנוכחי. וממילא שפיר יש לחשב את שתי המידות 'כתר' ו'מלכות' כספירות מחולקות, והינם אכן 'עשר ולא תשע'.

אלוקות ממש כביכול, כי כאמור מדת הכתר רצון העליון שלמעלה מדרגת המוחין חכמה ובינה וכו', מורים על גילוי מהות האין סוף ב"ה עצמו, שמשם נמשך מהות רצונו האמיתי.

'כתר' מורה על דבר שלמעלה מקומת האדם

ומהאי טעמא נחשבת מדת הרצון כמו 'כתר' - לדבר העומד למעלה מקומת האדם, ככתרו של מלך הניתן על ראשו ואינו חלק מעצם קומתו. כי הגם שהרצון הוא גם מדה ממידות האדם, ובוה הוא לכאורה דומה לשאר הספירות והמידות, מכל מקום נחשב הוא כ'מידה ואינה מידה', לפי שנמשך מעצם הנפש שלמעלה ממדרגת הכוחות והמידות הטבועים בו, כי הוא ממש חלק מעצמות הנפש, ולכן הוא עומד למעלה משאר המידות שהינם רק התפשטות מן העצמות ואינם חלק ממנה ממש. [ומובן ביותר ע"פ האמור לעיל שמדת המלכות של העולם העליון יורדת למטה ונעשית הכתר של עולם התחתון, ונמצא שמהות הכתר הוא אכן גבוה ונישא ממדרגת שאר הקומה של העולם הנוכחי, כיון שהוא הארה מעולם העליון, ויתבאר ביתר להלן בעו"ה].

[והיינו טעמא לכך שישנה דעה במקובלים (ראה בפרסד רמונים ש"ג פ"ג) לא לחשוב כלל ספירת הכתר כחלק מהספירות, כי כאמור מדה זו אינה מידה ממש, אלא חלק מעצם הנפש, ואכהמ"ל].

פנימיות טעם הרצון - מפני שהנפש מתענגת מהדבר ההוא

והנה הגם שאמרנו שאין טעם ברצון, ורצון בשלימות הוא רק כאשר הוא נמשך מעצם הנפש בלי שום טעם בדבר, בכל זאת ישנו טעם במהות הרצון למה אכן רוצה הנפש את הדבר ההוא, והוא פנימיות החשק והרצון לאותה הפעולה שהיא עושה, וכמו שיבואר.

ופנימיות הטעם ברצון שהוא החשק הבא מעומק הנפש, הוא מה שהנפש מתענגת ומקבלת הנאה מאותו הדבר והפעולה שהיא רוצה לעשות וכדומה. והיינו לומר שעצמות הנפש רוצה ומתאוה לכל דבר שיש לה תענוג ומקבלת חיות ממנו, ותענוג זה הוא סיבת הרצון שיש לה לדבר ההוא. ואכן אי אפשר להסביר ולבאר מהות התענוג הזה, שהרי כאמור 'תענוג' הוא נמשך מעצם הנפש שלמעלה מהשגה והבנת החכמה והשכל, שעל זה נאמר 'אין טעם [נגלה] ברצון', אך מכל מקום פנימיות מהות הרצון הוא התענוג וההנאה שמקבלת הנפש מאיזה דבר, והוא הוא הגורם והמעורר את החשק והרצון לדבר ההוא.

תענוג זה מקושר ביותר לעצמות הנפש

והנה תענוג זה שבנפש המעורר את הרצון והחשק

הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר האסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו. כיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר 'רוצה אני', כבר גרש לרצונו, עכ"ל.

קשה שהרי ברור שאין למגרש זה שום רצון בגירושי

ולכאורה הדבר נפלא מלהבין, שהרי האיש הזה עומד לפנינו ואומר בפה מלא שבאמת אין הוא רוצה לעשות הדבר שחייבו אותו חכמים, ואין הוא עושה כן כלל מרצונו, כי אם מכח מה שמכין אותו ומכריחין אותו עליו, וכל מה שהוא אומר 'רוצה אני' לכאורה אינו כלל מרצונו הטוב רק ע"י כפייה מכח המכות והיסורים, ואם כן איך אפשר לקרוא זאת 'לרצונו' שחייבה עליו התורה, הלא עינינו רואות שאין הוא רוצה כלל בדבר, וכל הרמ"ח והשט"ה שלו אומרים כמעט בפירוש ש'לא רוצה אני', וא"כ איזה רצון יש בדבר.

עיקר הרצון תלוי בעצם הנפש למעלה מן הדעת הגלויה

ועל כרחק מוכח מזה כדברינו, שמהות הרצון תלוי בעצמות נפש האדם שלמעלה מהשגתו ודעתו, והאדם בעצמו אין צריך להיות 'מבין' עליו כלל, כי הוא נעוץ בעצם מציאותו שלמעלה משכלו הנראה והנגלה. והכי נמי בדין, כיון שבאמת הרי הוא רוצה להיות חלק מישראל כדברי הרמב"ם, מעתה אנו אומרים דעתו ורצונו שכמו כן רצונו האמיתי הוא לעשות ולקיים ככל שיחייבו אותו התורה והחכמה, ובעצם נפשו - שבה תלוי רצונו האמיתי - יש לו רצון שלם ליתן את הגט או להקריב את הקרבן וכדו'. ומה שהוא אומר בפיו שאין הוא רוצה בכך, זהו רק מכח שאר חלקי הנפש המתפשטים מעצמותו, שהם מידותיו ותאוותיו שאינם ממש עצמות הנפש, והם אלו שאין להם רצון לכך, אבל זה אינו נוגע לנו, שכיון שבפנימיות נפשו יש לו רצון אמיתי לעשות כדת וכדין, הרי זה נחשב שהדבר נעשה 'לרצונו' ממש, כי כאמור עיקר הרצון תלוי בעצמות נפש האדם שלמעלה משכלו ודעתו הגלויים.

מדת הכתר למעלה נמשכת ממהותו ועצמותו יתברך

והנה כמו שנאמרו הדברים למטה בנפש האדם, כן הדבר למעלה בנמשל כביכול, בענין מהות ספירת הכתר - מדת הרצון שלמעלה ב"ה. כי הרצון העליון של הבורא ב"ה הוא הקרוב ביותר למהותו ועצמותו יתברך, והדבר הנמשך מפנימיות רצונו יתברך הוא עצמות

מדת הכתר היא חלק הרצון שבנפש

ונבוא לבאר הדברים על פי המידות שבנפש האדם, וממנו יובן קצת למשכיל להבין הדברים כלפי למעלה כביכול. [ומובן מאליה שכל הדברים הנאמרים הם רק בקצה הנגיעה ממש, כי באמת הם עניינים ארוכים לאין סוף]. דהנה עניינה של ספירת הכתר באדם היא מדת הרצון שבנפש, והיא מה שנפש האדם רוצה וחושק לאיזה דבר וזה הנקרא בכללות מדת הכתר שבקומת הספירות.

הרצון הוא גילוי עצמות הנפש

וכבר נתבאר בדברינו פעמים רבות כי מדת הרצון שבאדם היא הקרובה ביותר לעצמות הנפש שבו, כי מה שהאדם חושק ומתאוה אליו בלי שיהא בו שום טעם ודבר הכופה ומכריח אותו לזה, רק באופן של 'אין טעם ברצון', הרי זה משתלשל מכח עצמות הנפש, כי מפני שעצם הנפש מקושרת לאותו הדבר, לכן היא רוצה ומבקשת את הדבר ההוא.

רצון עם טעם שכלי איננו רצון ממש, כי אם הכרח

כי אם אכן יש טעם וסיבה למה שהיא רוצה הדבר, שוב אין הדבר נחשב כרצון ממש, שהרי יש סיבה הבאה מכח מדת החכמה והבינה וכדו' שהיא המכרחת אותו לבקש הדבר ההוא, ונמצא שאין האדם עושה כן מרצונו הטוב בלבד, אלא שיש לו דבר מבחוץ הכופה אותו לכך, ואין זה רצון גמור באמת. ושלימות הרצון אינו אלא כאשר אכן אין בפיו שום סיבה וטעם על מה שהוא רוצה לעשות איזה דבר וכדומה, והטעם היחידי שהוא אכן נותן על כך אינו אלא מפני 'שכך אני רוצה', ובמילים אחרות היינו לומר, ש'זהו עצמותי ומהותי, ועצם נפשי היא המתאוה לכך בלי שום טעם', וזה בלבד נחשב כגילוי רצון אמיתי, שהוא הבא מכח עצם הנפש שלמעלה מכל המוחין והמידות שבו. ונמצא שמדת הרצון הוא מקושר ממש לעצמות נפש האדם. וכדברי רש"י ז"ל שפירש בפסוק (בראשית כג, ח) 'אם יש את נפשכם' - 'רצונכם', כי אכן הרצון האמיתי הוא רק מכח התגלות עצם הנפש כאמור.

ביאור הרמב"ם ז"ל בענין 'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני'

וראה מוכרחת לזה יש להביא ממה שכתב הרמב"ם ז"ל (הל' גירושין פ"ב ה"כ) בענין דין גט מעושה, ומפרש שם הרמב"ם כללות הדין שאמרו חז"ל 'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני', וז"ל: 'ולמה לא בטל גט זה - שהרי הוא אנוס בין ביד עכו"ם בין ביד ישראל. שאין אומרים אנוס אלא למה שגלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב בו מן התורה וכו', אבל מי שתקפו יצרו

לכל דבר, הוא הוא מקושר ממש לעצמות הנפש, כי העיקר מה שהנפש רוצה ומתאהה לאיזה דבר הוא כאמור מפני שהיא בעצמותה מתענגת ונהנית ממנו, לשכל נפש ונפש יש תענוג משלה וחפץ פרטי להנאה אחת יותר מהאחרת וכדומה, ואשר לכן היא רוצה בה מאד, ונמצא שעיקר הרצון תלוי בענין התענוג שמקבלת עצם הנפש, והוא הוא גילוי עצמותה ממש.

פנימיות מדת הכתר למעלה - תענוג העליון ב"ה

והנה על פי זה יובן הענין שביארנו למעלה שיש שני חלקים במדת הכתר והרצון; חיצוניות ופנימיות. כי חיצוניות הרצון שלמעלה, הוא החלק שבו מתגלה הרצון העליון ב"ה, והיינו מה שגלוי לכל שכך הוא רצונו יתברך, וזוהי דרגת חיצוניות הכתר. אך פנימיות הרצון, בחי' עתיקא קדישא, הוא ענין התענוג העליון ב"ה, מה שכביכול הוא מתענג ומתהנה מהדבר שהוא רוצה בו, שהתענוג הזה הוא הגורם את הרצון והחשק לרצות אותו דבר.

מדת המלכות המתלבשת בכתר - גילוי פנימיות הרצון העליון

וזהו מהות מדת המלכות היורדת מהעולם שלמעלה ומתלבשת במדת הכתר של עולם התחתון, וכאמור לעיל שזהו חלק פנימיות הכתר. והיינו שמדת המלכות שלמעלה שמאיר בה אור העתיקא של עולם העליון, היא גילוי התענוג הפנימי והרצון העצמי הנמשך מעצמות הנפש, שהוא הגורם את הרצון הגלוי והנראה המחיה את העולם ההוא. והיינו כי מדת הכתר של עולם זה היא ענין הרצון המתגלה באותו העולם, מה שהקב"ה רוצה בו ומחיה אותו מרצונו העליון ב"ה, והנה פנימיות הטעם לרצון הזה - הוא מה שהוא יתברך מתענג ומקבל הנאה כביכול מענין זה להחיות העולמות וכו',

וזהו פנימיות הכתר, בחי' עתיקא, ולפי האמור הוא גילוי מהותו ועצמותו ממש, המתאחדת עם עצמות אלקות כביכול.

רצון העליון ב"ה מלוכב בתורה ומצוות

והנה לעיל בריש הפרק אמר התניא ש'עיקר גילוי כללות המשכת החיות להחיות העולמות והברואים שבהם, הוא מלוכב ונכלל ברצונו וחכמתו ובינתו ודעתו יתברך הנקראים בשם מוחין, והן הן המלוכבים בתורה ומצוותיה, כלומר שרצון העליון ב"ה - המתאחד עם מהותו ועצמותו כביכול - מלוכבת בתורה ובמצוות, והיינו שמה שצויה ית' אותנו ללמוד תורה ולקיים את תר"ג המצוות שבה, הוא מפני שכך הוא רצון העליון ב"ה, ורצונו ית' מלוכבת בתורה ומצוות. ועל זה ממשך התניא ואומר בהמשך דבריו, שהדרך היחידה לדבק עצמנו בעצמות אלקות כביכול, היא רק ע"י הדביקות בתורה ובמצוות, ששם מתלבש רצונו העליון המאוחד עם עצמותו כביכול, וע"י קיום רצון השי"ת מתדבקים בעצמות אור האין סוף ב"ה.

התענוג שמקבל השי"ת מקיום המצוות מושרש בפנימיות הרצון

ולפי המבואר שבכל גילוי מדת הרצון ישנו ענין 'פנימיות הכתר' - שהוא התענוג הפנימי שמקבלת הנפש שמפני כך היא אכן רוצה בדבר ההוא, נמצא שגם בתורה ומצוות שהם גילוי רצונו כביכול, יש ענין פנימיות הרצון העליון ב"ה למה אכן רוצה יתברך בקיום מצוות האלו, וגם מדוע צריך להיות ציור המצוה ואופן קיומה על פי הגדרים וההלכות שקבעם התורה, וכגון מה שבחי' התפילין צריכים להיות מרובעים דוקא, והרצועות צריכין להיות שחורות, ולמה חוטי הציצית הם ארבעה כנפות דייקא וכו' וכו', שכל הדברים האלו,

ג.

זה דור דורשינו: מנהיגי ישראל מקשרים את הדור לדור הקודם

הצדיקים נחשבים כמו ה'עתיקא' המגלה עצמות חיות הנפש

והיינו שפעמים רבות מעמיד השי"ת זקני ומנהיגי העדה כאלו המנהיגים את העם ישראל בכל דור ודור, שבאמת אינם שייכים כלל לאותו הדור שהם נמצאים בו, ולאמיתו של דבר עומדת מדרגתם למעלה מעלה מהדור ההוא. ורק בשביל תיקון וקיום הדורות קובע הקב"ה את נשמות האלו להיות ראש לדור הבא, והם כמו ה'מלכות' של דור הקודם, או של כמה דורות לפניהם, ונעשים בחי' ה'כתר' לדור הבא, ונחשבים כמו דרגת 'עתיקא' - המורה לחיות וכח העצמות כנ"ל - של הדור הקודם, הנכנס ויורד לתוך הדור החדש, והיינו שבכוחם ובגודל מעלתם נמשכת החיות הפנימיות של אנשי דור הקודם ומתעצמת עם הדור הבא.

סברת הצדיקים שהם שפלים וגרועים - היא לפי ערך הדורות הקודמים

[ובזה יובן קצת הענין שראינו אצל צדיקי הדורות גדולי ישראל שתמיד היו מקדיקים על עצמם, וסברו בעצמם באמת שהם הגרועים בישראל, ושכל הגיהנום אינו כדאי להם וכו', ולכאורה אין הדברים הללו אלא מן המתמיהים, כי בוודאי ידעו שהם גדולי הדור, ומדרגתם היא למעלה מהעם, ומה זאת שהיו כסדר מבקרים את עצמם וחושבים שאינם שובים כלל וכדומה.

וכמוכן יש בזה חשבונות רבים ועמוקים שכבר נתבאר במקומות אחרים בארוכה, אבל בדרך פשוט יש לפרש ע"פ האמור. שהצדיקים האלו היו בורקים את עצמם לפי ערך אותן הדורות שהיו הם משתייכים

אע"פ שאכן נגלה לנו שהרצון העליון ב"ה רוצה שיהיה כן בדוקא, עם כל זה פנימיות הרצון והתענוג העליון ב"ה, למה עצמותו יתברך מתענג כביכול מזה דוקא, הוא למעלה מהשגתנו, ואין אנו יכולים להבין את זאת כלל.

'טעמי תורה לא נתגלו'

ועל זה אמרו חז"ל (סנהדרין כ"א): 'טעמי תורה לא נתגלו, ואין כוונתם ז"ל שם על טעמים חיצוניים ושכליים המובנים לשכל ודעת שהם המוחין, אלא הכוונה בזה הוא על מהות התענוג העליון של השי"ת כביכול, מה שהוא יתברך מקבל תענוג והנאה מענין קיום תורה ומצוות, ובאופנים המדויקים שקבעתם התורה, שעצם התענוג הזה הוא למעלה מעלה מהשגתנו, ולא נתגלו לעת עתה, כי גילוי זה הוא ענין התגלות של מהותו ועצמותו כביכול.

לעת"ל נזכה לגילוי פנימיות רצון העליון

ורק לעתיד לבוא נזכה שיתגלו אלינו 'סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה' (רש"י שה"ש א, ב), שהם טעמי תורה הפנימיים וסודות העליונים הגנוזים בכל מצוות התורה, שהם התענוג העליון המונחים בעצם קיום התורה, שמפני זה צויה השי"ת אותנו לקיים אותם. והיינו שאז יאיר לנו הקב"ה אור עצמותו כביכול, ויתגלו אלינו בחי' התענוג העליון הגנוז בתורה ובמצוות. [וגם בכמה דורות בזמן הגלות כבר האיר לנו הקב"ה מעין אותו הגילוי שלעתיד, שבדורות ההם נתגלו מקצת מטעמי תורה, וכמו אצל רבי שמעון בן יוחאי שגילה סודות בתורה ודריש טעמא דקראי (כ"מ קטו. ועוד), וכן בזמנים נוספים שבהם התגלו אלינו הארות מהגילויים שעתידין להתגלות בסוף יומיא].

נקודות:

ועל זה אמרו חז"ל 'טעמי תורה לא נתגלו, ואין כוונתם ז"ל שם על טעמים חיצוניים ושכליים המובנים לשכל ודעת שהם המוחין, אלא הכוונה בזה הוא על מהות התענוג העליון של השי"ת כביכול, מה שהוא יתברך מקבל תענוג והנאה מענין קיום תורה ומצוות, ובאופנים המדויקים שקבעתם התורה, שעצם התענוג הזה הוא למעלה מעלה מהשגתנו

וכמו שאמרנו שישנם קשר ואחדות בין כל העולמות, שכל עולם מחובר לעולם שלמעלה ממנו ע"י מדת המלכות שלמעלה הנעשית הכתר לעולם שלמטה, הכי נמי בדין, שכדי שיהא קשר וחיבור בין הדורות האחרונים לדורות הראשונים, העמיד הקב"ה צדיקים ומנהיגים בכל הדורות, דור דור ודורשי דור דור וחכמיו, ששייכים ביותר לדור הקודם, ועל ידם מתקשרים ומתאחדים הדורות למעלה עד ראשית השתלשלותן

קשר הדורות ע"י ראשי העדה המשותפים בעיקר לדור הקודם

וכמו שאמרנו שישנם קשר ואחדות בין כל העולמות, שכל עולם מחובר לעולם שלמעלה ממנו ע"י מדת המלכות שלמעלה הנעשית הכתר לעולם שלמטה, הכי נמי בדין, שכדי שיהא קשר וחיבור בין הדורות האחרונים לדורות הראשונים, העמיד הקב"ה צדיקים ומנהיגים בכל הדורות, דור דור ודורשי דור דור וחכמיו (ע"פ סנהדרין לח:), ששייכים ביותר לדור הקודם, ועל ידם מתקשרים ומתאחדים הדורות למעלה עד ראשית השתלשלותן.

א.

אחדות שלשת האבות

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב כא"ל שד"י וגו' (י. ג.).

כתב רש"י: 'וארא, אל האבות', וצריך ביאור מה מוסיף בזה על הכתוב בפירוש.

ויש לומר, כי כל אחד מן האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, היה הולך בדרכי עבודת ה' במהלך אחר ושוה, אברהם אבינו במדת החסד ואהבת ה', יצחק אבינו במדת הגבורה ויראת ה', ויעקב אבינו במדת התפארת המללית את שניהם.

אכן אפילו שבעולם המדות נראות מדות אלו כשונות ונפרדות זו מזו, אבל בעצם כשורשים מתאחד הכל כאחד. כי שורש המדות הוא במוחין שבראש, והמוחין בשרשים ה' בתר הכמה ובינה'. ובענין המוחין יש אחדות גדולה ביותר, עד כדי כך שהרבה פעמים מחשיבים את השלש ראשונות כבחי' אחת. ואחדות זו הוא מפני היות הכתר ביניהם, אשר הכתר הוא בחי' 'ציון', ועל ידי זה מתגלה כי ענין הכל הוא רק להיות כלים לגלות את רצון השי"ת, ולכן עם כל השוניים שבניהם, מכל מקום הם כולם אחד. ויש לרמוז זאת בשמות האבות הק', כי 'אברהם יצחק יעקב' הם בגי' 'כתר' עם ג' פעמים ו' המורה על הג' קוין הנפרדים של מדות האבות הק', הנמשכים כולם מן הכתר.

וזהו שכתב רש"י על האבות הק', שלא נחשוב כי מפני היותם בעלי דרכים שונות, לכן אין בהם אחדות. אלא כולם נכללים יחד בתיבת אחת 'אבות', כי היו מאוחדים כאחד. ותיבה זאת מרמזת גם על שורש אחדות זו, שהוא מן תחת האות הרצון שבמדותיהם, כי 'אבות' הוא מלשון רצון כידוע בשם הרה"ק הרבי מלובלין ז"ל ע.

ב.

רמזי יציאת מצרים במספרי פרשה זו

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב כא"ל שד"י וגו' (י. ג.).

בפרשה זו נאמרו עיקר המכות, אשר עליהם אמר הכתוב (י. ג.) כי יציאת מצרים היתה 'בחוקק יד'. ויש לרמוז בתיבות אלו על פרשה זו, כי 'חוקק' הוא כמנין פסוקי הפרשה (כ"א), ו'יד' מורה על מספר הפרשה בין פרשיות התורה הק' (יד). והנה 'חוקק יד' הוא בגי' 'מצה', שהוא ענין יציאת מצרים. כידוע כי 'מצרים' הוא בחי' קצרים וגבולים, ולכן הוא בגי' 'מספר', ואילו יציאת מצרים הוא בחי' 'סיום ונפלאות עד אין מספר', ולכן 'עד אין' הוא בגי' 'מצה'. וזה גם הופך את 'מצרים' להיות 'מהלה בלי מקצרים', כי 'מהלה בלי' הוא ג"כ בגי' 'מצה'.

והנה יש להתייחס 'וארא' הוא בגי' 'אור' עה"כ, וכן מנין פסוקי הפרשה (כ"א) הם כמספר החילוק בין 'אור' ו'חשך'. כי יציאת מצרים היא ענין של יציאה מאפילה לאורה כמו שאמרנו חז"ל (ב"ר ג. ה.), שהרי יצאו מלחיות 'יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברול' (תהלים קו. י.) אל החירות. וכן הארכנו במקו"א בענין התחלת מסכת פסחים בכינוי הלילה בשם 'אור', ונתבאר כי זה הוא בחי' יציאת מצרים. והוא ענין ליל הסדר, שבו האיר הלילה כאור היום בתקופת תמוז (וה"ק ח"ב לה.).

עוד יש לרמוז בתיבת 'יד' שהיא מנין פרשה זו, כי 'יד' במילואו (י"ד ל"ה) עה"כ הוא בגי' ז' פעמים 'מכה', כנגד שבע המכות שנאמרו בפרשה זו. והתחלת המכות הוא כמה שאמר הקב"ה למשה ואהרן 'כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת' וגו' (ט. ט.), וזה מורה על ז' המכות בפרשה זו, כי ז' פעמים 'מכה' עה"כ הוא בגי' 'תנו'. ולכן ה' המכות תלויות בדי משה, כי גם 'יד' במילואו עה"כ הוא בגי' ז' פעמים 'מכה' כנ"ל, וגם 'מושה' במילואו (י"ח ש"ח ה"ח) הוא בגי' ז' פעמים 'מכה'.

וג' המכות האחרות גם נרמזו בתיבת 'יד', כי י"ד האותיות הראשונות שבתורה (א) עד נ - י' יחד כולם קצ"ה הם בגי' 'נקמה' שהוא כמספר ג' פעמים 'מכה', ונמצא כי בתיבת 'יד' נרמזו כל עשרת המכות. ובסוף פרשתנו הודה פרעה ואמר 'חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים' (ט. ט.), ובתיבת 'הצדיק' יש אותיות 'יד' המורות על ז' המכות שבפרשה זו, ושאר האותיות קצ"ה הם בגי' 'נקמה' שהם ג' המכות שבפרשה בא, [ונמצא כי בתוך דבריו כאשר היה נראה שהוא חוזר בתשובה, רמו הכתוב כי אין זה אמת, ולכן נבטו לו עוד ג' מכות].

ג.

חודשי שבט ואב בחי' תיקון ההוד

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב כא"ל שד"י וגו' (י. ג.).

פרשה זו נקראת בדרך כלל בתחלת חודש שבט, או כ'שבת מברכין' של חודש שבט.

והנה ראש חודש שבט יש בו דבר מיוחד, שהוא אחד משני ראשי חודשים שנוכרו בתורה במיוחד. כי יש בתורה שני מאורעות שנוכרו במיוחד בפסוקים כי היו בראש חודש, והם פטירתו של אהרן הכהן שנאמר בו בחודש החמישי באחד לחודש (במדבר ל. לה), ובתחלת משנה תורה נאמר כי משה רבינו אמר זאת בעשתי עשר חודש באחד לחודש (דברים א. ג.).

וענין שני ראשי חודשים אלו יש להם שייכות זה עם זה, כי כמו שחודש אב הוא החמישי בחודשי הקיץ, כך חודש שבט הוא החודש החמישי בחודשי החורף. וע"פ קבלה מכוונים ששת החודשים אל המדות מחדש עד יסוד, ונמצא כי חודש אב וחודש שבט מכוונים שניהם למדת ההוד. ולכן נזכר בשני חודשים אלו ראש החודש שבהם דוקא, כי ענין ראש חודש מורה על תיקון פגם מיעוט הירח, וזה שייך לתיקון מדת 'הוד', כי טענת הירח 'שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד' בא מכח חסרון במדת 'הוד' - היינו להודות למעלת הכיור. ולכן בחודשי ההוד עוסקים בתיקון ענין ראש חודש, המורה על תיקון מיעוט הירח.

וזהו ענין פטירתו של אהרן הכהן בראש חודש אב, כי מדתו של אהרן הכהן היא מדת ההוד, ולכן נפטר בראש חודש אב שכנגד מדת ההוד. ונקבר בחר החר, והוא רמז על תיקון מיעוט הירח, וכידוע כי סופי תיבות הפסוק (ישעיה ל. כו) והיה 'אור' הלבנה 'כאור' החמה' הוא 'חר החר'. וכך הוא גם ענין משנה תורה בראש חודש שבט, כי משנה תורה הוא החומש החמישי בבחי' מדת ההוד, וענינו הפנימי של חומש זה הוא העלאת ניצוה"ק וחלקי נשמות שפולו ממדרגתם, אשר כל זה הוא חלק מפגם ההוד, והתחיל משה רבינו בתיקון זה בחודש החמישי מחודשי החורף, בחי' תיקון ההוד, ועשה זאת ג"כ בראש חודש כדי שיהיה עם זה תיקון למיעוט הירח גם כן.

ורואים בכמה דברים כי שני חודשים אלו מצטרפים כאחד, והם גם מתכללים זה בזה, לצרף את תיקוניהם כאחד. והוא מה שצירוף שם הו"ה המכונה לחודש אב ויצא את הפסוק הנה יד ה' 'חיות' במקו"ש (שמות ט. ג.), הנאמר בפרשת וארא שהיא נקראת בדרך כלל בחודש שבט. ואילו פרשת דברים הנקראת תמיד בחודש אב, היא תחלת משנה תורה שנאמר בראש חודש שבט.

והנה 'שבט אב' הוא בגי' 'שד"י', והוא שנוכר שם קדוש זה בראש פרשה זו הנקראת בחודש שבט. ושם זה במילואו (ש"ח ל"ה י"ד) הוא בגי' 'ראש חדש' עה"כ, כי בחודשים אלו שבג' שד"י' אנו עוסקים בתיקון ענין ראש חודש כנ"ל. וכתב רש"י 'וארא' - אל האבות', לרמוז על חודש 'אב' בפרשה זו.

והנה פרשת וארא היא הפרשה השנייה משבתות השבועיים, אשר גם הן מכוונות לששת המדות, ונמצא כי פרשת וארא היא כנגד מדת הגבורה. ומדה זו היא מדתו של יצחק אבינו, ואכן 'וארא' הוא בגי' 'צחק'. והנה ברכת מוחה המתים היא כנגד יצחק אבינו שזכה לתחיית המתים כדאי' (ב"ר א"ח ק"ב), והוא ענין מה שנוכר מטה משה בפרשתנו הרבה, כי הוא היה עין יבש כגון מות, ונתתקן לחש שהוא בעל חי, והוא בבחי' תחיית המתים (עי' שפיר כח. ד). וענין תחיית המתים הוא ענין חודש שבט שבו עולה השרף באילנות (רש"י ר"ה יד. ד"ה האיל), ואז מתחדשת החיות של האילנות שהיו כימי החורף יבשים כמו מתים, והוא ג"כ בחי' תחיית המתים.

ד.

כוחו של פינחס להכניע קלי' ע"ז ועריות

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטאל לו לאשה ותלד לו את פינחס וגו' (י. טו.).

רש"י מביא את דברי חז"ל (סוטה ג.) כי אשתו של אלעזר היתה מזרע יתרו שפיטס עגלים לע"ז, ומזרע יוסף שפטפט ביצרו.

ויש לבאר את הענין בשני יחוסים אלו, כי מזיווג זה יצא פינחס אשר קינא לאלקין בעת עוון פגור, אשר היה עבירה של עבודה זרה

ביחד עם גילוי עריות (במדבר כה. א-ג), ולכן היה צריך לשני הכוחות של יתרו ושל יוסף גם יחד, כדי שיוכל להילחם כנגד שני הקלי' של עבודה זרה ועריות. ואכן 'פינחס' עם 'יוסף' ו'יתרו' הוא בגי' א' ו'ותר מ'עבדה זרה' ו'עיות', כי בכוחם של אלו התגברו לנגדם.

ופינחס הוא בחי' אליהו הנביא (וה"ק ח"ב קצ.), אשר הוא נלחם עם אהאב להכניע את אחיות העבודה זרה בכלל ישראל, והוא הינו 'מלאך הברית' שהוא ענין ההיפך מטומאת עריות. והוא יבא לבשרינו על ביאת שני המשיחין, משיח בן יוסף בבחי' תיקון היסוד היפך מפגם העריות, ומשיח בן דוד בבחי' תיקון המלכות שהיא עבודת האמונה היפך מפגם העבודה זרה. אשר הם יבואו בזכות שמירת הברית וכה האמונה, אשר כלל ישראל מחזיקים בהם בתוקף, במהרה בימינו.

ה.

ענין הגאולה כאשר הבנים באים למדרגת האבות

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטאל לו לאשה ותלד לו את פינחס וגו' (י. טו.).

איתא בזה"ק (ח"ב טו.) כי התורה מונה את היחוס עד פינחס, כדי שיוכלו להתחיל ביציאת מצרים, עיי"ש.

ויש לומר בזה, על פי מה שכתב הרמב"ן בהקדמת ספר שמות, כי ענין הגאולה הוא כאשר הבנים באים אל מעלת האבות הק', אשר אז הם נחשבים גאולים, עיי"ש. וזוהו מבואר הענין, כי לכן תלויה הגאולה ב'פינחס זה אליהו', לפי שעליו נאמר 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות' (מלאכי ג. ד), ועל ידי ענינו הזה יכולים הבנים לשוב אל מעלת אבותם ולהזאיל.

ולכן יש ענין גדול בזכות יציאת מצרים, כמו שהזכיר הכתוב כמה פעמים לזכור את יציאת מצרים. והוא מפני אשר השכחה היא בחי' מיתה, כמו שאמרנו חז"ל (פסחים ד.) כי גזירה על המת שישכחה מן הלב, ואם כן הרי הזכירה היא בחי' חיים. והנה האבות הק' וזו לאמיתת מדרגת החיים, ולכן נאמר עליהם 'וזכרת את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואת בריתי אברהם אצור' וגו' (ויקרא כו. כג), וכן אומרים בתפלה 'וזכר חסדי אבות'. והוא כמו שאמרנו חז"ל עליהם (כ"ב טו.) כי זכו להשגת העולם הבא, אשר הוא בחי' טעימה מעין החיים כידוע. וזוהו מבואר מה שתחלת יציאת מצרים בפרשה זו היא על ידי הזכרת האבות הק', כי כל ענין הגאולה הוא כאשר הקב"ה זוכר אצל בני ישראל את האבות הק', שהוא בחי' מה שהבנים באים למדרגת האבות.

ולכן אליהו הנביא הוא מי שמעורר בחי' זו, כי גם הוא זכה לענין החיים בשלימות, שהרי לא בא לידי מיתה, ולכן הוא תמיד 'זכור לטוב'. והוא בחי' 'בן' 'אליהו' בגי' 'בן' שהגיע למדרגת האבות, כי היה בן אלעזר הכהן וזכה להתגלגל בו נשמות של נדב ואביהו כידוע נמצא שנעשה כמו אה לאביו - שהוא מדרגת 'בן' לדרגת 'אב', ולכן הוא מבשר את הגאולה, כאשר הבנים באים למדרגת הזכירה של האבות.

ו.

המתקת הדינים ביציאת מצרים

הוא אהרן ומושה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם (י. טו.).

יש לרמוז כאן על עבודת המתקת הדינים שנצטוו בה משה ואהרן, כי פרעה היה רוצה לאחוז בשם אלקי"ם כידוע, ולכן היו צריכים להתמתק את דיני שם אלקי"ם. והנה אחת מעיקרי המתקת הדינים של שם אלקי"ם הוא על ידי החלפתו באותיות הקדומים, שהוא ענין השם הק' אכד"ט"ם (כי לפני און און אות, ולפני הם' סתומה יש בו פתחה ושאר ט.). ואילו תוקף הגבורות של שם אלקי"ם הוא באותיות המאחרות לו, והוא ענין שם 'במזכ"ן', המורה על תוקף הדינים. [ישם זה יוצא מראשי התיבות ו'יהי ב'צאת נ'פשה כ'י מ'יתה (בראשית לה. יח) הנאמר אצל רחל אמנו, אשר לכן אמר לה יעקב אבינו כאשר ביקשה על בנים 'התחת אלקי"ם אנכי' (שם ה. א) ורמז לה על תוקף הדינים שיש על ענין לידתה מן האותיות הנמצאים תחת שם אלקי"ם]. וזה נרמז כאן, כי 'להם' הוא בגי' שם 'אכד"ט"ם', ואילו 'הוציאו' הוא בגי' שם 'במזכ"ן', והינו אשר הקב"ה ציוה למשה ואהרן לעשות 'להם' מן 'הוציאו', ולהמתק את כל הדינים.

אני על משמרת אעמודה: נישט נתפעל ווערן פון דורכפעלער

א. מצא חן בעיני ה': דער העכערער חן פון א איד וואס איז אפגעהיטן

די פלאַדיגע גרויסקייט פון א שומר הברית | **ער איז משיג מער גדלות ה' ווי סיי וועלכער עובד ה'** | אפילו ער איז נישט קיין תלמיד חכם - איז ער זאט בקדושה | **ער האט א חן ביים רבש"ע** | ער האט א חן ביי צדיקים | **ער האט אן אנדערע השגה אין תורה** | ער האט א העכערן בליק אויף יעדע זאך | **ער שפירט א טיפן טעם אין א דבר שבקדושה** | נישטא קיין ווערטער מסביר צו זיין די סיבה דערצו | **דוגמא: א טעם אין עסן - איז נישט שייך מסביר צו זיין** | דוגמא: דער מושג ליכטיגקייט - איז נישט שייך מסביר צו זיין פארן בלינדער | **דוגמא: די אהבה פון חן - איז נישט שייך מסביר צו זיין** | פגם מכירת יוסף - זיי האבן נישט אנערקענט אין דער גרויסקייט פון דער מדה פון יוסף

ב. מושל ברוחו: נישט ווערן צורודערט פון הרהורים

געווענליך איז די הדרכה: ליג אין לערנען און האב נישט מיט די גאנצע נושא | **אבער צומאל שטייט מען אויס מלחמת היצר יומם ולילה** | עס ווייזט נישט אויף חסרון | **עס ווייזט אויף א מעלה** | אלע גרויסע צדיקים האבן געהאט נסיונות | **די ערשטע זאך: זיך דורכשמועסן מיט א מחנך** | נישט מיינען אז ער ווייסט נישט | **אין כל חדש תחת השמש** | זיך נישט שעמען דערמיט | **צווייטנס: זיך אפטיילן דערפון** | עס איז נישט 'איך' | **נישט ווערן געפאלן דערפון** | נישט בלייבן שטעקן דערין | **נישט באקומען קיין נערווען אין קדושה**

ג. משם רועה אבן ישראל: זיך דערהאלטן נאך א דורכפאל

יעקב אבינו האט קיינמאל נישט געהאט קיין מכשול | **אויב אזוי פארוואס איז יוסף דער צדיק?** | טאקע וועגן דעם! | **ער האט געהאט די שטארקייט זיך נישט וואוסנדיג צו מאכן פון א מכשול** | דעמאלט האט ער באקומען דעם טיטל 'צדיק יסוד עולם' | **א בחור דארף טראכטן די זעלבע זאך** | דער יצה"ר וויל עס גרויס מאכן | **עס ברענגט נישט צו תשובה - נאר צו נערווען** | טוה תשובה און געגאנגען ווייטער | **זעץ זיך לערנען מיט א פרישקייט** | דעמאלט ביסטו ערשט קונה עכט קדושת הברית | **א בחור'ס 'תיקון תשובה' איז התמדה בתורה** | אנקוקן קדושת הברית מיט א שטאלץ: איך בין פונעם 'עם קדוש' | **היינטיגע צייטן דארף מען זיין נאכמער שטאלץ דערמיט** | זיך מער אפטיילן פונעם גוי

א.

מצא חן בעיני ה': דער העכערער חן פון א איד וואס איז אפגעהיטן

קדושת הברית איז חשוב'ער ווי אלע אנדערע עבודות

די מדה פון 'קדושת הברית' איז דאס מערסטע באליבט ביים רבונו של עולם - מער ווי אלע אנדערע מדות; ווי דער הייליגע לעכעוויטשער זצ"ל האט געטייטשט דעם פסוק (תהלים צט, ב): **"ה' בְּצִיּוֹן יִגְדָּל וְיִרָם הוּא עַל כָּל הַעַמִּים"**, 'ציון' איז בגימטריא 'יוסף'; 'ה' בציון גדול' - דער וועלכער האט די מדה פון 'ציון', ער איז א 'שומר הברית' - זעט ער 'גדלות הבורא'. 'ורם הוא' - און די דאזיגע מדה פון ציון, איז חשוב'ער און גרעסער, 'על כל העמים' - מער פון אלע אנדערע מדות. און אזוי שטייט אויך אין נועם אלימלך (מקץ ד"ה א"י ויהי מקץ) אויפן מאמר חז"ל (סוכה נב): **"מרעיבו שבע, משביעו רעב"**. זאגט דער רבי ר' אלימלך: דאס גייט ארויף אויף 'שמירת הברית', 'מרעיבו' - אפילו אויב ער איז 'רעב' פון תורה, אז ער איז נישט אזא תלמיד חכם, אויב איז ער הייליג אין 'קדושת הברית', דעמאלט איז ער 'שבע' - זאט און פול מיט קדושה. אויב אבער ער היט זיך נישט, נאר ער גיבט זיך נאך זיינע תאוות, דעמאלט איז אפילו אויב ער איז 'שבע' - ער איז א למדן און לערנט אסאך תורה, איז ער אבער 'רעב' - ער פארלירט אלעס, ווייל אלעס וועט גיין צו די קליפות ר"ל.

דת תורה היפוך דעת בעה"ב

אין אנדערע ווערטער: ווען מען זאל ווען טראכטן מיט א 'דעת בעל הבית', וואלט איינער געקענט באשליסן אז דער עיקר איז 'התמדה בתורה', און דער צווייטער וואלט אפשר באשלאסן מיט זיין דעת בעל הבית אז דער עיקר איז צו זיין א 'בעל חסד', און דער דריטער וועט זאגן אז דער עיקר איז 'מדת האמת', וכדומה. קומען אבער די חסיד'ישע ספרים - וועלכע זענען געבויעט אויפן זוהר הק' - און זיי זאגן: ניין! די אלע זאכן זענען נישט דער 'עיקר'! דער עיקר איז 'מדת היסוד'!

און טאמער א מענטש וועט זיין אויסגעארבעט מיט 'מדת היסוד' - אפילו אויב ער וועט נישט זיין דער גרעסטער 'מתמיד בתורה', ער וועט נישט זיין אזא גרויסער 'בעל חסד', און ער וועט נישט ארבעטן אזויפיל אויף 'אמת' - האט ער עס געמאכט! ער איז אנגעקומען צום פינטל וואוהין אלעס צילט! אודאי דארף ער אויך ארבעטן אויף אלע אנדערע זאכן, אבער דאס איז דער 'עיקר', און דורכדעם וועט אים שוין זיין אסאך גרינגער קונה צו זיין אלע אנדערע זאכן; ווי דער פסוק זאגט (תהלים קכז, ד): **"כַּחֲצִים בְּיָד גְבוּר כֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים"** - דורכדעם וואס א מענטש איז א 'שומר הברית' - וואס דאס רופט זיך 'עבודת הנעורים' - וועט אים דאס מאכן א 'גבור' אויף אלע אנדערע זאכן, אז ער וועט קענען אסאך גרינגער מצליח זיין אין אלע חלקים פון עבודת ה'.

עס איז פונקט ווי 'טעם המאכל' וואס מען מוז עס אליינס פארזוכן

וועט איינער פרעגן: "איך גלייב אין די ספרים הק' אז דאס איז דער עיקר, אבער איך וויל פארשטיין, פארוואס טאקע? פארוואס איז ער חשוב'ער ווי דעם 'בעל חסד' און ווי דעם 'מתמיד בתורה'! און פארוואס איז דער פגם ערגער ווי אנדערע פגמים?!" דער תירוץ איז: יעדע זאך וואס האט צוטון מיט 'יסוד' - איז א 'יסוד'! 'קדושת הברית' איז 'למעלה מן ההסבר'! דאס הייסט, מען קען טאקע נישט מסביר זיין מיט שכל און הבנה, פארוואס דאס איז דער 'עיקר'. משל למה הדבר דומה: עס איז פונקט ווי א מענטש האט עפעס א געוויסן מאכל, וואס דאס האט ער מער ליב ווי אנדערע מאכלים, און ער קען נישט מסביר זיין 'פארוואס', ער קען דאס נאר געבן צו פארזוכן פארן 'שואל' - וועט ער שוין פארשטיין 'פארוואס'! די זעלבע זאך איז כביכול ביים רבונו של עולם, אז 'קדושת הברית' האט ער דאס מערסטע ליב מער ווי אנדערע מדות טובות! אודאי, ביים

רבונו של עולם האט יעדע זאך א שכל און אן אויסגעאלטענער טעם, אבער וויבאלד די עצם מדה איז א 'יסוד', איז דער הסבר דערפון אויך א 'יסוד'. דאס הייסט, כדי צו פארשטיין 'פארוואס', דארף מען עס אליינס פארזוכן און שפירן בנפש, און דעמאלט וועט מען שוין אלעס פארשטיין.

עס איז פונקט ווי 'אור השמש' וואס דער בלינדער פארשטייט נישט דערצו

מען וועט געבן נאך א משל, למה הדבר דומה: עס וועט שטיין א בלינדער מענטש לא עליו, וואס ער האט נאך קיינמאל נישט געזען ווי דער זון שיינט. און ער בעט זיך: "זיי מיר מסביר מיט שכל און הבנה, וואס דאס מיינט 'אור' - ליכטיגקייט?!" און דער צווייטער פרובירט אים מסביר צו זיין מיט אלע סארטן הסברים און משלים, למשל ער זאגט אים: "פונקט ווי דו הערסט מיט דיינע אויערן, און דורכדעם ווייסטו וואס עס טוט זיך ארום דיר, אזוי האבן מענטשן אן אבר וועלכע רופט זיך 'אויג', און דאס האט א געוויסן חוש וועלכע רופט זיך 'זען', און דורכדעם קענען זיי וויסן וואס עס טוט זיך ארום זיי - נאכמער ווי מיטן הערן! יעצט, פונקט ווי דו הערסט אמאל מוזיק, און דו שפירסט ווי דו ווערסט פרייליך, אזוי אויך ביים זען, ווען דער אויג זעט די זון שטראלן, ווי אלעס ווערט אזוי 'באלאכטן' און געשמאק, ווערט ער פרייליך!". און ער ליינט אים פֿאַר גאנצע ביכער מיט 'הסברים', וויאזוי דער כח הראיה ארבעט. און יענער וועט טאקע זייער גוט פארשטיין דעם הסבר, ער וועט קענען רעדן דערפון און אפילו זיך מפלפל זיין דערין. אבער אליבא דאמת הייבט יענער בכלל נישט אָן צו פארשטיין די פשוט'ע א-ב פון 'זען' און פון 'ליכטיגקייט'... ווייל דאס איז א 'חוש' וואס מען קען דאס נישט זאגן מיט ווערטער, נאר מען דארף דאס פשוט 'זען', און דעמאלט פארשטייט מען אלעס - אָן רעדן קיין ווארט! און ווילאנג מען זעט עס נישט - ווייסט מען נישט וואס דאס איז.

נקודות:

"כַּחֲצִים בְּיָד גְבוּר כֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים" - דורכדעם וואס א מענטש איז א 'שומר הברית' - וואס דאס רופט זיך 'עבודת הנעורים' - וועט אים דאס מאכן א 'גבור' אויף אלע אנדערע זאכן, אז ער וועט קענען אסאך גרינגער מצליח זיין אין אלע חלקים פון עבודת ה'

א בחור דארף נישט וויסן מער ווי איין זאך: מען דארף זיך היטן בקדושה! זיך אפהיטן די אויגן – נישט צו זיין הפקר – בפרט אויפן גאס! זיך אפהיטן די מחשבה – נישט אנצוהייבן בכלל צו טראכטן מחשבות זרות! זיך אפהיטן דעם דיבור – נישט צו רעדן קיין אומאיידעלע ווארט! און אזוי דער גאנצער מענטש דארף זיך פירן בקדושה! און דאס אלעס מיט אזא תוקף און שטארקייט

זאל ער קומען צום משגיח פון דער ישיבה, און זיך דורכרעדן מיט אים. און אסאך מאל וועט דער משגיח קענען אויפקומען מיט א פשוט'ע עצה; ווי למשל, ער וועט טרעפן דעם גורם דערצו, און ער וועט אים מדרוך זיין וויאזוי צו אויסמיידן יענעם 'גורם', וכדומה פארשידענע פשוט'ע און בפועל'דיגע עצות וואס א משגיח קען ארויסהעלפן

תא חזי: דעם 'עולם הסוד' איז נישט שייך מסביר צו זיין מיט ווערטער
 אין 'תורת הנגלה' איז שטענדיג דער שפראך: "תא שמע" - קום און הער. אבער אין 'תורת הסוד' איז דער שפראך: "תא חזי" - קום און זעה. ווייל דאס איז דער מצוינות פון 'סוד', אז דאס איז אן 'אור' וואס מען דארף דאס 'זען' - כדי צו פארשטיין וואס דאס איז! אזוי אויך, כלפי אונזער ענין: דאס וואס דער רבנו של עולם האט אזוי ליב 'מדת היסוד' איז א חלק פונעם 'סוד' פון דער מדה, און מען קען דאס נישט מסביר זיין מיט קיין ווערטער, נאר עס איז א בחינה פון 'תא חזי' - איבערצייג זיך אליינס.

'חן' איז אן אהבה וואס האט נישט קיין שכל'דיגער הסבר
 די ספרים הק' זאגן, אז א 'שומר הברית' האט א 'חן' ביים רבנו של עולם. 'חן' מיינט, אז מען האט יענעם ליב אָן קיין 'פארוואס', נאר בלויז ווייל ער איז בא'חנט! ווי מען זעט אמאל אין א ישיבה, אז דער ראש ישיבה ווערט שטארק צוגעבינדן צו א געוויסן בחור, ער איז מקרב דעם תלמיד מער ווי אנדערע בחורים. און אלע תלמידים וואונדערן זיך: "פארוואס האט ער יענעם ליב מער ווי אנדערע בחורים?! וואס האט יענער געטון דערצו - וואס מיר קענען עס נאכטון?!". אבער אינאמת'ן האט יענער גארנישט געטון דערצו, נאר ער האט פשוט א 'נשיאת חן'.

דער שומר הברית האט חן ביים רבש"ע
 דער פסוק זאגט (בראשית ו, ח): "וַיִּחַן מִצָּא חֵן

בְּעֵינֵי ה' - נח וואס ער איז געווען דער 'שומר הברית' פון יענעם דור, האט געהאט 'חן' ביים אויבערשטן כביכול. אזוי אויך ביי יוסף שטייט (שם מט, כב): "בְּן פֶּרֶת יוֹסֵף" - יוסף הצדיק האט 'נושא חן' געווען ביים רבנו של עולם. ווייל דער רבנו של עולם האט זייער ליב 'קדושת הברית'! און דאס פארקערטע - האט ער זייער פיינט; ווי די גמרא זאגט (סנהדרין גג): "אלוקיהם של אלו שונא זימה הוא". דאס איז כביכול דעם רבנו של עולם'ס 'טעיסט'. (זעלבסט פארשטענדליך, אז אין המשל דומה למשל, ווייל ביים רבנו של עולם איז ער מוצא חן צוליב אן אמת'ער טעם, און נישט סתם אין דער וועלט אריין חס שלום, נאר וויבאלד עס איז א טעם וואס מען קען נישט מסביר זיין מיט ווערטער, איז דער מושג פון 'חן' א גוטער משל דאס מקרב צו זיין אל השכל). און דערפאר זאגט דער פסוק (בראשית לו, א): "וַיִּשְׁתָּאֵל אֶהָבָאָת יוֹסֵף מִכֶּל כְּנֵיו כִּי כֵן יִקְרָא הוּא לוֹ וְעֵשָׂה לוֹ כְתוּבָת פְּסִים" - יעקב אבינו האט ליב געהאט און מקרב געווען יוסף'ן - מער פון אלע ברידער. ווייל יעקב איז געווען א 'מרכבה' צום רבנו של עולם; ווי חז"ל זאגן (מגילה יח): "הקדוש ברוך הוא קרא ליעקב קל", און דעריבער האט יעקב אויך ליב געהאט א 'שומר הברית' - מער ווי אלע אנדערע קינדער - וואס יעדער האט זיך געהאט זיין מדה בקדושה. און דאס איז באמת געווען דער חטא פון 'מכירת יוסף' - וועלכע איז געווען א בחינה פון 'פגם הברית' - אז די ברידער האבן מקנא געווען יוסף'ן פארוואס יעקב איז מעדיך יוסף מער ווי אלע ברידער. און זיי האבן נישט עומד געווען אויפן סוד - ווי עס פארלאנגט זיך פון 'שבטי קה' - אז 'קדושת הברית' איז גרעסער פון אלעס! יוסף איז טאקע

ב.

מושל ברוחו: נישט ווערן צורודערט פון הרהורים

דער גרעסטער, ווייל ער איז דער 'שומר הברית'.
קדושה גיבט פאר א מענטש א ריינעם בליק אויף תורה און בריאה
 פונקט ווי ביים רבנו של עולם איז א 'שומר הברית' באליבט און חשוב - מער ווי אלע אנדערע עובדי ה', און מען קען דאס נישט מסביר זיין - אזוי אויך, דא אונטן בנפש האדם, פועל'ט דער ענין פון 'קדושת הברית' אויף דער נפש, א געוויסע מעלה וואס מען קען דאס נישט מסביר זיין. עס אז דער 'סוד שבנפש'; ווי מען זעט בחוש, אז ער ווערט א ריינער מענטש, ער באקומט א ריינע הסתכלות אין דער תורה און אויף דער גאנצער וועלט, ער באטראכט נישט קיין זאכן ווי א 'מגושם', נאר ער האט עפעס א פנימיות'דיגן און העכערן קוק אויף יעדע זאך, ער האט עפעס א העכערע הבנה אין תורה און א פנימיות'דיגן טעם אין יעדן דבר שבקדושה.

למעשה: זיך אפהיטן במחשבה, דיבור ומעשה
 לעובדא ולמעשה - וואס עס איז נוגע צו א בחור: א בחור דארף נישט וויסן מער ווי איין זאך, מען דארף זיך היטן בקדושה! זיך אפהיטן די אויגן - נישט צו זיין הפקר - בפרט אויפן גאס! זיך אפהיטן די מחשבה - נישט אנצוהייבן בכלל צו טראכטן מחשבות זרות! זיך אפהיטן דעם דיבור - נישט צו רעדן קיין אומאיידעלע ווארט! און אזוי דער גאנצער מענטש דארף זיך פירן בקדושה! און דאס אלעס דארף מען נעמען אויף זיך מיט א תוקף און א שטארקייט, אזוי ווייט, אז מען דארף שוין מער נישט רעדן דערוועגן, מען איז שוין אפגעהיטן! וזהו.

עס איז נישט קיין בושע צו האבן א יצר הרע...
 די צווייטע מניעה דערצו איז: די 'בושה' וואס א בחור שעמט זיך דערמיט, אז ער איז אזוי נידריג. אבער דער אמת איז, אז א בחור דארף זיך בכלל נישט שעמען דערמיט, ווייל דאס ווייזט בכלל נישט אויף קיין חסרון בנפשו! פארקערט, דאס וואס דער יצר הרע פארלייגט זיך אויף אים, איז א ראייה אז ער איז א 'ברא' וועלכער קען אויסשטייגן זייער הויך! ווי די גמרא זאגט (סוכה ג): "ובתלמידי חכמים יותר מכולם" - דער יצר הרע פארלייגט זיך דוקא אויף תלמידי חכמים, מער ווי אויף סיי וועם. די גרעסטע צדיקים האבן יונגעררייט געהאט צוטון מיט די גרעסטע יצר הרע'ס; ווי די גמרא (שם) דערציילט לגבי אביי ורבא. און דאס גייט אָן עד היום הזה, ווען אימער דער יצר הרע זעט אויף א געוויסן בחור, אז ער האט די כוחות צו שטייגן און וואקסן, וועט ער נישט איינרוען! ער וועט זיך פארלייגן אויף אים מיט אלע זיינע כוחות! ממילא, איז נישט קיין שום בושע אז מען האט צוטון מיט א יצר הרע, עס איז א נארמאלע זאך. און א בחור דארף זיך נישט שעמען צו קומען פּרעגן.

נישט זיך שפירן אפגעפרעגט פון 'הרהורים באונס'
 עס איז פארהאן אמאל וואס א בחור רעדט זיך דורך מיטן משגיח, אבער ער האט נישט געקענט אויפקומען מיט קיין עצה וואס צו טון אויף למעשה - צו פארמיידן די הרהורים. אין אזא פאל מוז מען זיך אנגארטלען מיט אסאך חיזוק און 'כוחות הנפש'. ווייל א בחור דארף וויסן: מען טאר נישט ווערן געפאלן ביי זיך און מען טאר זיך

וועט ער אים נעמען צו איינעם וועלכער איז מער באהאוונט אין די ענינים. און אסאך מאל וועט דער משגיח קענען אויפקומען מיט א פשוט'ע עצה; ווי למשל, ער וועט טרעפן דעם גורם דערצו, אז עפעס א געוויסע זאך שטערט אים און ברענגט אים צו נסיונות, און ער וועט אים מדרוך זיין וויאזוי צו אויסמיידן יענעם 'גורם', וכדומה פארשידענע פשוט'ע און בפועל'דיגע עצות וואס א משגיח קען ארויסהעלפן. און עס איז ממש א שאד, ווייל אסאך מאל קענען א בחור ליידן געפערליכע סטורים אלע זיינע בחור'ישע יארן, און ער וואלט דאס אלעס געקענט פארשפּאַרן - טאמער ער וואלט איינמאל צוגעגאנגען צום משגיח און געפרעגט אן עצה!

מיין נישט אז דו ביסט קלוגער פון אים!
 עס איז פארהאן צוויי 'מניעות', פארוואס א בחור גייט נישט צו צום משגיח זיך דורכרעדן זיין פראבלעם. איין מניעה איז: א נארישע טבע פון א בחור, וואס ער איז זייער מצומצם און פארמאכט אין זיין קליין וועלט, און ער מיינט, אז פון די פראבלעמען וואס ער ליידט - האט נאך קיינער אין דער וועלט נישט געליטן... ער איז דער ערשטער אין גאנץ מעשה בראשית וועלכער איז אויפקומען מיט דעם פראבלעם... אבער א בחור דארף וויסן קלאר: יעדע פראבלעם וואס ער ליידט, האבן שוין צענדליגער טויזנטער בחורים געליטן דערפון! קיינער איז נישט מחדש קיין נייע פראבלעמען! און די מחנכים ווייסן שוין לאנג פון דעם פראבלעם, און זיי האבן עצות און הדרות וויאזוי דאס צו באהאנדלען. דעריבער איז די קלוגסטע זאך אז מען גייט צו צום משגיח און מען רעדט זיך דורך מיט אים.

וואס טוט מען אז דער יצה"ר לאזט נישט קיין מנוחה?
 יעדע זאך וואס מען וויל מערער זיין, מוז מען אויך צולייגן דערצו די 'עצות' און 'התחזקות', בפרט היינטיגע צייטן וואס דער יצר הרע פארלייגט זיך גאר שטארק אריינצואווארפן דעם מענטש אין 'עצבות' און 'חלישות הדעת'. און אסאך מאל פארלייגט זיך דער יצר הרע אויף א געוויסן בחור, אדער אין א געוויסע תקופה, וואס ער ברענגט אים אריין אין שרעקליכע נסיונות פון הרהורים רעים און אנדערע ענינים, און וויפיל דער בחור וויל נישט האבן צו טון מיט דעם גאנצן ענין. ער וויל בלויז ליגן אין לערנען און בכלל נישט זיין פארנומען מיט דעם, וויל אבער דער יצר הרע אנדערש... און דער יצר הרע פארלייגט זיך ממש גאר שטארק מיט אלע כוחות און אויף אלערליי אפנים, ער זוכט אים מבלבל צו זיין דעם מח מיט הרהורים רעים אדער מיט אנדערע יצר הרע'ס. און דער בחור שלאגט זיך טאקע און לאזט זיך נישט פונעם יצר הרע, אבער אין אזא תקופה דארף מען האבן אסאך חיזוק און הדרכה. דעריבער וועט מען רעדן עטליכע נקודות דערין.

זיך דורכשמועסן מיט א מחנך - קען אסאך העלפן פראקטיש
 עס איז זייער ראטזאם און וויכטיג, אז אויב א בחור גייט דורך אזא תקופה, זאל ער גיין צום משגיח פון דער ישיבה, און זיך דורכרעדן מיט אים. אין אלע ישיבות איז פארהאן כאטש איין משגיח וועלכער איז באהאוונט אין דעם נושא, און ער ווייט וויאזוי מיינען צו זיין א בחור מיט דעם. און אמאל טאמער ער אליין ווייסט נישט,

די טבע פון א בחור, אז ער איז זייער מצומצם און פארמאכט אין זיין קליין וועלט, און ער מיינט, אז פון די פראבלעמען וואס ער ליידט – האט נאך קיינער אין דער וועלט נישט געליטן... ער איז דער ערשטער אין גאנץ מעשה בראשית וועלכער איז אויפגעקומען מיט דעם פראבלעם...

הברית' דארף מען עס טאקע נעמען זייער ערנסט, אבער מיט א רואיגקייט אין מח. ווייל היינטיגע צייטן האבן מענטשן שוואכע נערווען, און דער יצר הרע נוצט עס אויס, צו נעמען די דאזיגע נושא און מאכן דערפון א נערווען שפיל, ביז דער בחור ווערט אינגאנצן פארפלאנטערט, און ער ווייסט שוין נישט וויאזוי זיך אן עצה צו געבן; ווי מען זעט ביי געוויסע בחורים, וואס יעדער בוים אדער שטאנג אויפן גאס ברענגט זיי בבלולים און מלחמות. דאס קומט בלויז פון דעם וואס ער האט גענומען די גאנצע נושא מיט א נערוועזיקייט. א בחור דארף צוגיין דערצו מיט א רואיגקייט און עס נישט לאזן גיין אויף די נערווען. מען הערט נאר איינמאל וויאזוי א בחור דארף גיין אין גאס מיט אפגעהיטענע אויגן, מען לייגט עס אוועק אין זכרון און מען איז זיך מרגיל מיט א קביעות דערין, און פארטיג! מער טראכט מען נישט דערפון! מען פארהערט זיך נישט כסדר, צי מען גייט אויף דער גאס ווי עס דארף צו זיין, נאר מען ליגט בכלל נישט אין דער סוגיא, מען ליגט אין א שווערן רמב"ם אדער אין אן ענין פון חסידות, און אויטאמאטיש איז דער קאפ מסיח דעת פון וואס מען דארף מסיח דעת זיין.

דער הונט בילט און דער באן פארט ווייטער
ווען א מענטש קוקט אויף אלע זיינע 'הרהורים' מיט דער איבנדערמאנטער הסתכלות, אז 'עס איז נישט איד', ווערט ער געהאלפן נישט בלויז מיט אן עצה אויף 'שמחה' - נישט אריינצופאלן אין 'עצבות', נאר דאס איז בכלל אן עצה וויאזוי צו ארבעטן אויף די הרהורים בשעת מעשה. ווייל איינמאל א מענטש האט דעם דאזיגן בליק דערויף, פארשטייט ער, אז **יעדעס מאל וואס עס קומט אים אריין א הרהור אין מח, ווערט ער נישט צורודערט דערפון, נאר ער זאגט מיט א רואיגקייט: "דער הונט האט זיך יעצט גענומען בילן... נו, נו, זאל ער בילן, עס גייט מיר נישט אן! איד מאך זיך נישט וואוסנדיג!** איד לאז דעם הונט בילן, און איד ענטפער אים גארנישט, נאר איד גיי אָן ווייטער מיט מיין ענין וואס איד האב יעצט צו טון!" געווענליך וועט דער הונט בילן פאר א שטיק צייט, און דערנאך וועט ער מיד ווערן און אויפהערן צו בילן. אפשר וועט ער שפעטער נאכאמאל זיך מחזק זיין, אבער ער וועט ווייטער מיד ווערן, און דער מח וועט בלייבן ריין.

נישט נעמען דעם ענין מיט נערווען - עס מאכט נאר ערגער
מענין לענין; ווען מען רעדט פון 'קדושת

נישט פילן ווי א רשע - ווייל איד האב הרהורים! מען דארף נישט אריינפאלן אין קיין עצבות - ווייל איד האב נסיונות! דו ביסט נישט קיין 'רשע' און דו ביסט נישט קיין 'מהרהר'! עס איז נישט 'דו' דו ביסט אן 'איש קדוש'! נאר עס איז דא א יצר הרע וועלכער שטייט אינדרויסן פון דיר און פארדרייט א קאפ. און א מענטש איז נישט אינגאנצן בעל הבית אויף זיין מחשבה, צו מאכן זיכער אז עס קומט נישט אריין קיין שלעכטע מחשבות אין קאפ. אודאי, וויפיל ער קען - זאל ער זיך מתאמץ זיין אריינצוטון דעם קאפ אין אנדערע זאכן, אבער וויפיל ער קען נישט - קען ער נישט! ער איז אן 'אונס'! און אויפדעם זאגן חז"ל (ע"ז נד): 'אונס רחמנא פטריה'. און אמאל וועט אים דער יצר הרע מכשיל זיין אפילו מיט מכשולות ממש, אבער ער איז געווען אן 'אונס', ער האט זיך גארנישט געקענט העלפן. און אויפדעם איז דער כלל (שם ג): "אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו", דער רבנו של עולם ווייסט אז ער האט געטון וואס ער קען, און דאס איבריגע וועט אים דער רבנו של עולם נישט מעניש זיין דערויף, נאר פארקערט, עס וועט אים גאר ווערן גערעכנט אלס 'יסורים של אהבה' וועלכע זענען מכפר.

ג.

משם רועה אבן ישראל: זיך דערהאלטן נאך א דורכפאל

א מענטש איז נישט אינגאנצן בעל הבית, צו מאכן זיכער אז עס קומט נישט אריין קיין שלעכטע מחשבות אין קאפ. אודאי, וויפיל ער קען – זאל ער זיך מתאמץ זיין אריינצוטון דעם קאפ אין אנדערע זאכן, אבער וויפיל ער קען נישט – קען ער נישט! ער איז אן "אונס", רחמנא פטריה", ער האט זיך גארנישט געקענט העלפן. און דער רבנו של עולם ווייסט אז ער האט געטון וואס ער קען

דוקא צוליב זיין חיזוק נאכן דורכפאל איז ער געווארן דער צייט
יוסף הצדיק האט זיך נישט צו טון געמאכט פון דער גאנצער מעשה, נאר ער האט געזאגט: **"איד בין ווייטער דער צדיק יסוד עולם! איד בין אן איש קדוש! איי, עס האט דאך דא עפעס פאסירט? עס האט נישט מיט מיר! וְיִתְּנָה בְּגָדוֹ אֶצְלָה"** די דאזיגע 'בגידה' און עבירה קומט נישט פון מיר - עס קומט פון דיר! איד בין אן אונס, און דו ביסט א מזיד! דאס איז דיין פעקל און האלט דיר דערמיט!". און דאס האט אים געגעבן כח צו מקיים זיין דעם 'ינס ויצא החוצה' - אז ער האט עומד געווען בנסיון מיט א שטארקייט. און דוקא דעמאלט האט ער זוכה געווען צו ווערן דער 'צדיק יסוד עולם!' ווען עס וואלט נישט געווען דער מעשה - וועלכע האט אים אריינגעווארפן אין א נסיון פון יאוש - וואלט ער טאקע געווען פונקט ווי זיין טאטע יעקב, אבער די מדרגה פון 'צדיק יסוד עולם' - וואלט ער קיינמאל נישט באקומען!

דער חילוק צווישן 'קדושת יעקב' און 'קדושת יוסף'
ווען יוסף איז פארלוירן געווארן, האט יעקב געזאגט (בראשית לו, ג): **"חַיְהִי רְעָה אֶצְלָתְהוּ טָרֶף טָרֶף יוֹסֵף"**, זאגט רש"י: **"נתנצה בו רוח הקדש, סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר"** - יעקב האט געזען דעם פגם פון אשת פוטיפר, און ער האט עס אנגערופן 'אכלתהו', זי האט אים אויפגעגעסן! ער איז פארטיג! יעקב האט געמיינט, אז יוסף האט שוין נישט קיין תיקון. ווייל לויט יעקב'ס השגה אין 'קדושת היסוד' איז ער פארלוירן און עס איז אפס תקוה; ווי דער פסוק זאגט דארט ווייטער (שם פסוק לה): **"וַיִּמָּאן לְהִתְנַחֵם"**. אבער מען האט אים נישט מגלה געווען דעם עומק פון קדושת היסוד פון יוסף, און פונקט פארקערט, דוקא דורכדעם ווערט יוסף דער 'צדיק!' ווייל די מדרגה פון יוסף איז א טיפערע מדרגה אין קדושה, אז מען בלייבט הייליג - אפילו נאכן דורכפאל! דער

זוכה געווען דערצו, פשוט ווייל ער האט עומד געווען אינעם פשוט'ן נסיון. עס איז אבער פארהאן א טיפערער דערהער אין דער פרשה.

יוסף'ס נסיון: איד בין דאך שוין סיייוי דורכגעפאלן!
חז"ל זאגן (סוטה לה) אז יוסף איז יא באונס עפעס נכשל געווארן ביי דער מעשה אין א געוויסן פגם, וואס לויט די הויכע מדרגה פון יוסף, וואס ער איז דער גאנצער ענין פון 'צדיק יסוד עולם', איז עס געווען עפעס א פגם. און דורות שפעטער האט מען געדארפט אסאך לייזן מיט די 'עשרה הרוגי מלכות' וכדומה, כדי עס זאל זיין א תיקון אויף דעם. קומט אויס, אז דא איז געווען אסאך א טיפערער נסיון ווי מען לערנט בפשטות. ווייל בשעת ווען יוסף איז געשטאנען אינעם פשוט'ן נסיון פון אירע פיתוים, האט דער יצר הרע אנגעהויבן דרש'ענען: **"דו האסט שוין סיייוי אלעס פארלוירן! דו וועסט שוין סיייוי נישט האבן קיין תקוה קיינמאל! נישט נאר דו, נאר די גאנצע וועלט האט שוין נישט קיין תקוה! ווייל אויב דו - וואס דו ביסט דער וואס דארף זיין דער 'צדיק יסוד עולם', אויף דיין מדה שטייט די גאנצע וועלט, די גאנצע גאולה פון 'משיח בן יוסף' דארף קומען דורך דיר - און דו ביסט נכשל געווארן, נו, וויאזוי קען די וועלט ווייטער אנגיין? דיין טאטע יעקב - וואס דאס איז נישט זיין ספעציעלע מדה - איז קיינמאל נישט נכשל געווארן, און דו - וואס דו ביסט דער 'צדיק יסוד עולם' - ווערסט נכשל?".** דאס זאגט דער פסוק: **"ותתפשהו בבגדו, 'בגדו' איז פון לשון 'בגידה', זי האט אים געכאפט ביי דעם 'בגידה' און געזאגט: "דו האסט דאך שוין סיייוי עובר געווען, נו, קענסטו שוין עובר זיין נאכמער! דו ביסט שוין סיייוי אויסגעשפילט, נו, האסטו דאך שוין נישט וואס צו פארלירן! 'עולם הבא' וועסטו דאך שוין סיייוי נישט האבן!"**

דער יצה"ר לערנט מוסר מיטן מענטש...
איינע פון די זאכן וואס דער יצר הרע פארלייגט זיך אויף בחורים במיוחד, איז דער ענין פון נכשל ווערן מיט א 'חטא באונס'. און דאס אליינס פאר זיך, האט שוין סתם אזוי א 'טבע' אז עס מאכט דעם מענטש 'בעצבות'. און דערנאך פארלייגט זיך דער יצר הרע, צו מאכן דעם חטא טויזנט מאל געסענער ווי עס איז! און מיט דעם ווארפט ער אים אריין אין א יאוש, וואס דאס איז די התחלה פון אלע עכטע פגמים רחמנא ליצלן. דערפאר דארף מען אביסל דורכטון די סוגיא, וועלכע איז באמת א טיפע סוגיא אין חסידות.

פארוואס איז יוסף דער צייט'ע און נישט יעקב?
מדת היסוד דאס איז דאך די מדה פון יוסף הצדיק, אבער מיר ווייסן דאך אז יעקב אבינו איז קיינמאל נישט נכשל געווארן אפילו באונס. נו, לכאורה וואלט יעקב אבינו געדארפט זיין דער גרויסער 'צדיק יסוד עולם' - וועלכער איז א מרכבה צום מדת היסוד? אבער ניין! דאס האט יוסף באקומען! וואס איז געווען אזוי ספעציעל מיט יוסף הצדיק? פארציילט אונז די תורה: מען האט אים פארקויפט פאר אן עבד קיין מצרים - וועלכער איז געווען דער נידריגסטער פלאץ אויף דער וועלט, 'ערות הארץ'. און דארט האט ער געליטן פון גרויסע יצר הרע'ס און פיתוים פון אשת פוטיפר; ווי דער פסוק זאגט עדות (בראשית לו, ט): **"וַיְהִי כִּבְרֵיהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶּ"** - זי האט אים געזוכט מפתח זיין יעדן איינציגסטן טאג. ביז עס איז אנגעקומען דער גרעסטער נסיון זיינער, אז עס איז געווען: **"וַיִּתְּפָשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ"**, זאגט אבער דער פסוק: **"וַיַּעֲבֹד בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנְסֵהוּ חֲחוּצָה"** - יוסף איז ארויסגעלאפן און עומד געווען אינעם נסיון. און אין יענע רגע האט ער זוכה געווען צו באקומען דעם טיטל **'צדיק יסוד עולם'**; ווי חז"ל זאגן (מדרש תהלים קיד): **"בשביל ינס ויצא החוצה הים ראה יונס"**. און ווי עס קוקט אויס נגלה'דיג, האט יוסף

כח פון יוסף איז, אז מען ווערט נישט פארלוירן - אפילו נאכן פארלירן! מען מאכט נישט קיין חשבונות, נאר מען טוט וואס מען קען יא טון יעצט. און דערפאר האט אים דער אויבערשטער געגעבן א מתנה, אז ער איז געווארן דער מרכבה צום 'מדת היסוד'.

נעם נישט אזוי פערזענליך א זאך וואס דו ביסט נישט שולדיג דערין

אויב א בחור ווערט חלילה נכשל, איז אנשטאט צו טראכטן ווי גרויס דער פגם איז, און ווי שווער עס איז דאס צו פאררעכטן - וואס טאקע ממש דאס וויל דער יצר הרע, ווייל דורכדעם וועט עס אים צו טרעטן צו די נערווען און צו דער געמיט, און דורכדעם וועט ער שוין חלילה נכשל ווערן אין ערגערע זאכן - זאל ער טראכטן צו זיך אליינס: "וואס איז מיר א חילוק וואס עס איז געשען מיט מיר? אודאי, דארף איך תשובה טון אויף דעם, אבער עס זאגט נישט אז איך בין א רשע, און אודאי נישט אז איך בין חס ושלום א פארלוירענער! איך וועל איינמאל תשובה טון, און דערנאך פארגעסן דערפון! איך וועל נישט כסדר איבערטראכטן דערוועגן נאכאמאל און נאכאמאל! ווייל וואס האב איך צו מאכן חשבונות? איך טוה וואס איך קען טון, און די אלע זאכן וואס געשען מיט מיר - גייט מיר נישט אָן! עס האט גארנישט מיט מיר!" און דורכן טראכטן אזעלכע מחשבות, איז ער ערשט יעצט ריכטיג קונה דעם 'קדושת היסוד' - אין דער בחינה פון 'וינס ויצא החוצה', און יעצט וועט ער זיך קענען זעצן לערנען מיט א שמחה, און אנגיין ווייטער מיט א לעבעדיגקייט און מיט א זרויות.

ביי א בחור - איז תשובה בעיקר: עזיבת החטא, און לימוד התורה

אפילו אויב איינער איז חלילה נכשל געווארן נישט ממש באונס, דארף ער טאקע ריכטיג תשובה טון אויפן חטא. אבער אין די בחורי'ישע יארן באשטייט דער 'עיקר תשובה' פונעם חלק פון 'עזיבת החטא' - וואס ער איז זיך מקבל, צו זיין מער אפגעהיטן פון היינט און ווייטער. און דער עיקר 'תיקון תשובה' אלס בחור איז, צו לערנען תורה בהתמדה רבה, ווייל אלס בחור טאר מען נישט פאטשקען אין 'פגמים' און 'תיקונים', נאר מען דארף אויסקריכן פונעם גאנצן עסק און פארגעסן דערפון, און זיך אריינזארפן אין תורה בהתמדה און בשמחה, און דאס איז דער גרעסטער תיקון פון אלע תיקונים.

ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי

כלל הדברים: א בחור דארף ליגן אין עבודת ה' מיט א שמחה און א שטאלץ, אז מיר זענען דער 'עם קדוש!' מיר זענען העכער פון דעם גאנצן ענין! בפרט היינטיגע צייטן, וואס די גוים זענען אזוי אראפגעפאלן אין דעם ענין, אז זיי זענען ממש געווארן ווי בהמות... און זיי האבן אפילו געמאכט א שיטה פון נידריגקייט און בהמה'ישקייט. איז א זמן וואס א איד קען זען ווי גרויס דער ענין איז, אז אין דער רגע וואס מען פארלירט די קדושה - ווערט מען אזוי מיאוס אראפגעשלעפט, אז מען פארלירט דעם חוש פון מענטשליכקייט! ממילא, איז עס נאכמער סיבה אז מיר זאלן זיין פרייליך און שטאלץ, אז מיר זענען נישט פון די חברה, נאר מיר האבן א תורת אמת וואס הייבט אונז אויף צו זיין מענטשליך און הייליג! און דאס גופא וואס מען פריידט זיך דערמיט, דאס גיבט אונז נאכמער חיווק, גארנישט נשפע צו ווערן פון זייער רוח און מאדעס, נאר צו ארבעטן נאכמער אויף קדושה און זיין נאך הייליגער.

היו מחמיר בחומרות גדולות בענין הזהירות מחמץ בפסח, והיתה לו דירה מיוחדת רק לימי חג הפסח, ולא נכנסו בדירה זו במשך כל השנה. פעם שכחו איזה בגד באותה הדירה בימי חג הפסח, ונזכרו מזה רק אחר ימי החג, ורצו להיכנס כדי לקחתו. אבל הרה"ק רבי בונם לא הרשה את הדבר, ואמר כי ימתינו עם הבגד עד לחג הפסח הבא, כי הקפיד מאד שתהיה הדירה סגורה במשך השנה כולה.

וכך גם היה מקפיד מאד בכשרות המצות לפסח, ולא היה אוכל מצות בימי פסח כלל, אלא רק את ה'כזיתים' בלילי הסדר. ועבור 'כזיתים' אלו היה מצוה לפני כל פסח לבנות תנור חדש לאפיית המצות, ועם כל זה לא היה מרוצה כמעט אף פעם מן המצות שיצאו לו.

והנה הרה"ק רבי בונם החזיק בקשרי ידידות אמיצים עם שאר בשרי הרה"ק רבי מנחם מאמשינאו זי"ע [בנו של דודו הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינאו זי"ע]. פעם נפגש עם רבי מנחם בסוף ימי הקיץ, אחר שלא נפגש עמו כבר כמה חודשים. וביקש רבי בונם לשמח אותו בכשרה טובה, ואמר לו בשמחה: 'לעצטע פסח האב איך געהאט גוטע מצות!' (בגת הפסח האחרון היו לי כבר מצות טובות!), כי זה היה נחשב אצלו לבשרה טובה ביותר. אחד מחסידי רבי מנחם שהיה באותו מעמד, שמע את הדברים וחיך לעצמו, כי היה הדבר פליאה בעיניו לספר על המצות בסוף הקיץ. אכן כאשר חזרו רבי מנחם ומלווי לבית האכסניה, אמר רבי מנחם דברי מוסר בחריפות לאותו החסיד, וגער בו: 'לא ידו האסט נישט דער חביבות המצוה וואס דער איד האט, שמיכללשט נאך'?! (לא די שאין לך את חביבות המצוה שיש ליהודי זה, אתה עוד מחייך?!).

פעם היה הרה"ק רבי מנחם ב'אטוואצק', ופתאום הגיע אחד ודפק בדלת הבית, וכאשר פתחו את הדלת ראו כי הוא גוי. שאל רבי מנחם את בני הבית בבדיחותא, איך יתכן שגוי זה עוד לא התגייר, כאשר הוא דר בעירו של רבי בונם...

מגדול פרישותו וקדושתו לא היה רבי בונם יכול לסבול כל שמץ של 'מאדערנקייט' (מודרניות), ושנא זאת עד מאד. פעם אחת ביקר ביאמשינאו, ומסר לו הרה"ק רבי מנחם את דירתו למשך כל ימי שהותו שם. אכן הרבנית מאמשינאו ידעה שאין הוא סובל כל דבר שיש לו שייכות עם 'מאדערנקייט', ואף על פי שגם רבי מנחם היה רחוק מאד מזה, אבל בכל זאת להקפדותיו של רבי בונם לא היה שיעור. הלכה הרבנית והסירה מן הבית כל דבר מחודש, שלא יקפיד רבי בונם ח"ו. אחר זמן מה כאשר פנה רבי בונם לחזור לביתו, שלחה הרבנית לשאל אותו אם היה מרוצה מן הדירה. ענה רבי בונם ואמר כי אכן היה מרוצה מאד, אבל היה דבר אחד שהפריע לו, שהיה איזה 'שטיח' (קארעטיט) קטן בכניסת הבית לנגב את הנעליים כאשר באים מן הרחוב, וזה היה יותר מדי 'מאדערן' עבורו...

פעם אחת כאשר היה ביאמשינאו, וכבר התכונן לשוב ולחזור אל ביתו, ליוה אותו הרה"ק רבי מנחם לדרכו יחד עם ציבור גדול של חסידים. אכן כאשר רק עלה הרה"ק רבי בונם אל ה'קאלעט' (מרכבה), תקפה אותו פתאום 'חלשות' גדולה והרגיש מאד לא טוב, עד שהוכרח לרדת מן המרכבה ולחזור אל הבית לנוח קצת. כאשר חזר לכוחותיו, שאלו אותו מה גרם לחולשתו הפתאומית, ענה רבי בונם כי שם לב שבין המלומים היה אחד מלושב בכגד אשר צד השמאל מונח על הימין...

הרה"ק רבי שמחה בונם מאטוואצק זי"ע בן הרה"ק רבי מנחם מענדל מוואראק זי"ע, היה איש קדוש מופלא ונשגב בקדושתו ופרישותו, והיה מחמיר גדול בדקדוקי הלכה, ובכל מנהגיו התנהג בחומרות יתירות עד מאד שלא כדרך הטבע, וכך גם היה ידוע כבעל מופת מופלא. והנהיג את עדתו באטוואצק אשר בפולין, ובסוף ימיו עלה לארץ הקודש ונסתלק בטבריה, ושם מנוחתו כבוד בבית החיים העתיק. וכ"ק אדמו"ר מאמשינאו זי"ע היה מרבה לספר אודות קדושתו ועבודתו בקורש.

כאשר התמנה לרבי על עדת חסידי וואראק, היה ממש צעיר לימים, כי אביו רבי מענדל'ע נסתלק בהיותו בן מ"ט שנים בלבד. אכן מיד כאשר קיבל הרה"ק רבי בונם על עצמו את עול ההנהגה, עשה זאת עם כל החריפות, והיה הולך עם גבאים ומשמשים כזקן ורגיל. באותה תקופה הלך לבקר אצל הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זי"ע, שהיה עוד ידיו של זקינו הרה"ק מוואראק זי"ע. אכן רבי יענקל'ע לא הסכים עם זה שהוא כבר נוהג כ'רבי', כיון שהיה עדיין צעיר מאד, לכן נתן לו להמתין בין כל הבאים לפניו. וכך גם כאשר הגיע תורו של רבי בונם להיכנס, לא נתן לו לשבת אצלו כמו שמתאים לרבי ומנהיג עדה, אלא הניחו עומד לידו. ופנה אליו הרה"ק רבי יענקל'ע ושאלו: 'דער זיידע איז געוועהן תורה, דער טאטע איז געוועהן חכמה, וואס איז ווייטער?' (סבך היה 'תורה', אבין היה 'חכמה', מה הלאה?), ענה לו רבי בונם: 'אברהם אבינו האט געדארפט גראבן, יצחק אבינו האט געדארפט גראבן, יעקב אבינו האט שוין נישט געדארפט גראבן' (אברהם אבינו היה צריך לחפור - בארות, יצחק אבינו היה צריך לחפור, יעקב אבינו כבר לא היה צריך לחפור), נהנה רבי יענקל'ע וקרא אליו בחביבות: 'ווארקער רבי, זעצט אייך!' (הרבי מוואראק, התיישבו נא!).

בזמנינו יש להבהיר מעשה זה, והרי מי לנו גדול מרבי בונם שהיה עובד ה' מופלג, ולא נח ולא שקט מלעבוד בכל הכוחות בחומרות יתירות עד מאד. אלא שאמר את הדברים האלו בענוותנותו הגדולה, כאשר לא רצה לתלות בזכות עצמו, אלא רק באבותיו הקדושים!.

אחת מן החומרות שהיה נוהג בענייני הלכה, היה בענין הרחקת בשר וחלב, כאשר באותו 'מעט לעת' שאכל מאכל של בשר, לא היה אוכל מאכלי חלב או שותה משקה של חלב. וגם אחר אותו 'מעט לעת' היה מדיח את פיו י"ג פעמים, לפני שהתחיל באכילת או שתיית חלב. ובחג השבועות מצריכים לאכול בשר בסעודת יום טוב, ונוהגים גם לאכול מאכלי חלב באותו 'מעט לעת'. והיו רבי בונם מצוה להכין 'יקכל' (מאפה 'צרוה', והיו מעבירים אותו דרך ה'קען' (מטבח) של החלב, וזה היה נחשב אצלו למאכל חלב. וגם לפני אכילת 'יקכל' זה, היה מדיח את פיו כמנהגו.

גם בהנהגות וגיוני קדושה היה הרה"ק רבי בונם נוהג בהקפדה יתירה, כמו שסיפר כ"ק אדמו"ר מאמשינאו כי פעם נכנסה בתו לפניו מפני איזה צורך, אבל הוא לא היה מסתכל אפילו על צורת בתו, וכך פנה אל הגבאי ושאל אותו מבלי להסתכל בה: 'וואס וויל זי?' (מה היא רוצה?). [פעם כאשר סיפר האדמו"ר מאמשינאו מעשה זה, שאלתי אותו הרי לא ראו אצל שאר צדיקים הנהגה כזאת? ענה לי: 'ביסט גערעכט, דער זיידע האט טאקע נישט געהאלטן דערפון' (אחה צדק, זקני - רבי מנחם מאמשינאו - אכן לא הסכים לזה). וכמוכן שכל צדיק וצדיק יש לו דרך ומהלך שלו ויאהז צדיק דרכו, והוא היה יודע מה הוא צריך לעשות, ולפעמים עשו צדיקים דברים שאינם הוראה להלכה אלא בבחי' 'לגרמיה הוא דעביד'.]